

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Disputationes Chirurgicæ Selectæ

Haller, Albrecht von

Lausannæ, MDCCLV.

VD18 90538889

XLIII. Dissertatio Medico-Chirurgica, De Amaurosi.

urn:nbn:de:gbv:45:1-16577

XLIII.

DISSERTATIO
MEDICO-CHIRURGICA,

DE

AMAUROSI.

Quam tuebatur

JO. BENED. GODOF. OEHME

SERVESTA-ANHALT.

Lipsiæ 22 Novembris ann. 1748.

Tom. 11.

L1

KLIII
DISSERTATIO
MEDICO-CHIRURGICA
DE
AMALURIS
Auctore
IO. BENED. GODOF. OEHME
SERVATI-ANNAE
Lipae 22 Novembrii ann. 1748

Tom. II
II

§. I.

Inter omnes corporis humani, etiam tenerrimas, injuriisque quam maxime expositas partes, nulla est, quæ tam variis, tamque ingentibus casibus pateat, quam oculus noster. Nam præter hoc, quod tenerrima ejus compages est, eo loco debuit à natura collocari, & ita poni, ut, nisi à levissimis malis, tutus præstari non possêt, deberetque potius ab innumeris causis male affici. Accedit partium, quæ oculum componunt, numerus insignis, & mira, etiam fabricæ ratione, varietas, per quam causam ut permultos oportet, sic quoque diversos oculorum morbos ori-
 ri. Qui cum per se magnam medentium attentionem desiderent, tum multo majorem propter periculum excitare debent, quod, ex oculorum læsione, non raro in reliquo corpore, per nervos subsequitur, quorum magnam in oculis vim esse, nemo ignorat. Alienum à scopo meo foret, omnia illa mala fusius recensere, quæ in oculis incidunt, cum de illo tantum valetudinis genere quædam proferre animus sit, quod Amauroseos, vel cataractæ nigræ, aut guttæ serenæ nomine venit. Amaurosis ille affectus appellatur à græco verbo *αμαυρόω* obscuro, quia aciem eripit, & hominem quasi in perpetuis tenebris versari facit. Cataracta nigra vero ideo dicitur, quia niger manet, naturalique simillimus pupillæ color, qui in omni alia cataractæ specie mutatus deprehenditur, aut potius, quia, qui sub pupilla vacuum & quasi niger locus est, illa diffusa, major apparet. Neque alia vocabuli gutta serena ratio est. Quæ enim humoris gutta à *Celso* sub pupilla esse dicitur, in suffusione album, variegatum, viridescentem colorem habet, in hoc affectu paulo, quam in naturali statu, pellucidior & quasi serena est. Solet verò Amaurosis visus actio vel immi-
 nuta, vel plane abolita dici, à motu nervi fluidi ex cerebro ad oculum vel cohibito vel plane intercepto. Quare etiam vix mutatus apparet oculus intuenti, nisi quod pupilla plerumque paulo, quam in naturali statu, sese ampliorem magisque diffusam ostendat; & si, sub vario luminis ingressu, pupillæ motus examinatur, illa vel parum mobilis deprehenditur, vel prorsus immobilis. Est tamen hac in re aliqua diversitas. Aliquando enim protinus ac videndi facultas perit, movendi quoque vis in pupilla tollitur [a], aliquando, lumine jamjam adempto, aliquis motus remanet, naturalisque ejus ad tempus servatur amplitudo. Interdum sensim hebes acies fit, interdum repente visu privantur homines. Quorum

Historia morbi recensetur, ipseque simul ab aliis distinguitur, & differentiæ ostenditur.

L 1 2

hoc

[a] Pupillæ motum post cæcitatem superesse, aliquando observatum est. Vid. *Act. Phys. Med.* Vol. I. Obs. 159. & *Mangunus Bilioth. Chirurg.* Tom. III. Lib. XIII. p. 233.

hoc vix non semper accidit, si ab externis violentisque causis hæ partes male afficiuntur: velut post graviolem capitis percussione, casum ab alto, &c. Alterum ab internis potius causis proficiscitur, à liquidorum nimirum solidorumque, lente in corpore enatis, vitiis. Conqueruntur ab initio hoc morbo correpti, de debilitate & obscuratione visus, de moleculis oculis obvertantibus, ac sensim magis, magisque videndi decedit facultas, in aliis ita, ut nihil amplius discernere valeant, in aliis vero, ut non nisi lucem à tenebris dignoscendi potestas maneat. Nonnunquam sine aliis symptomatibus hic morbus conspicitur, nonnunquam vero [b] capitis dolor, vertigo, aurium tinnitus, somnolentia aliaque mala illum comitantur. Differt quam maxime Amaurosis a cataracta. In hac opaca conspicitur & præter naturam colorata crystallina lens, quæ in illa pellucida est, nullaque ratione mutata: pupillæ motus liber in cataracta est, in Amaurosi vix non semper vel imminutus, vel plane interceptus deprehenditur. Amaurosis interdum quoque per *συμπύκνωση* oriri, tumque causa hujus affectionis non ipsis male affectis partibus inhære, sed in aliis, non parum aliquando remotis, quærenda esse dicitur. Nam [c] hypochondriaci, hysterice aliique, qui gravioribus spasms facile torquentur, interdum huic malo fiunt obnoxii. Neque infrequens malum in [d] feminis est, quæ non nisi sub gravissimis nixibus edere partum potuerunt, & quibus lochia iusto parcius fluxerunt. Accidisse vero etiam [e] gravidis legimus, & in quibus [f] menstrua purgatio per uterum non fit; in quibus, quia originem suam motui humorum turbato debet, non raro periodicum est, & modo invadit feminas, modo dimittit. Sed in his quoque casibus humores potius ad oculum concurrere, ejusque nervum comprimere, existimo.

§. V.

Sedes morbi exponitur.

Quæ autem Amauroseos natura fit, ex his parum constat. Neque licet de ea dicere ante, quam cui maxime parti hic morbus infideat, declaratum fuerit. Atque non parum dolendum est, de nullo fere alio morbo tam paucas in mortuorum corporibus factas observationes haberi, quam quidem de hoc, præcipue cum, quæ factæ sunt, an non varia Amauro-

ro-

[a] Conf. *Frid. Hoffmannus* Med. Rat. Systemat. Tom. IV. Part. IV. p. 112. & *Act. Phys. Med.* loc. cit. Obs. 171. p. 390.

[b] Vide exempla in *Ephem. Nat. Curios.* Dec. II. Ann. VII. Obs. 161. Dec. III. Ann. III. Obs. 81.

[d] Conf. *Eartisch.* in ophthalmod. p. 138. Norib. 1686. 4. *Tulpius* obs. Med. L. I. Obs. X. & *Mauriceau* observ. sur la grosseffe cent. V. obs. 368.

* [e] De hoc memorie aliquid tradidit *Sermertus* Prax. L. I. Part. III. Sect. II. cap. 67.

[f] Vide exempla apud *Pechlinum* Lib. I. obs. 42. & *Frid. Hoffmannum* Med. Consult. Sect. I. cas. 44.

roseos sedes fit; dubitare facere medentes debeant [g]. *Rolfincius* in primis atque [h] *Brifficus* humores oculi, præcipueque vitreum, in hoc morbo laborare contendunt, quoniam sive solutum, sive alia ratione mutatum in mortuorum corporibus, qui Amaurosi affecti fuerint, aliquoties repererint. De quibus observationibus, ut equidem non dubitem, tamen adduci me illis non patiar, ut non, nisi in vitreo, Amaurosin residere credam. Ut vero de eo non dicam, quod ab aliis opticus nervus in hoc morbo correptis læsus inventus fuit, ex hoc, quod Amaurosis omnem aciem, magis, quam cataracta eripit, ejus sedem, in ea parte esse debere, manifestum est, in qua proprie visus efficitur. Quæ cum lens crystallina non sit, quemadmodum ex ejus curatione patet, an poterit vitreus humor dici, qui, præterquam quod oculi tunicas, præcipueque mollissimam retinam æqualiter in sphaeræ partem extendit, fractos saltem collectosque lucis radios transmittit. Quare si vitreum vel solutum vel solidiorem, simulque sive majorem justo sive minorem ponamus, debilitari quidem acies poterit, nunquam eripi. Neque illi ipsi Authores, qui huic humori tantum tribuerunt, cum ejus vitio aliud retinæ aut aliarum oculi partium conjunctum fuisse negant, ut adeo vitreum humorem probabile sit, ex Amaurosi potius contraxisse vitium, quam gravissimum hunc morbum produxisse.

§. III.

Sed longe major eorum numerus est, qui opticum nervum, hujusque medullarem expansionem, quam retinam vocant, Amaurosi teneri dicunt. Atque de optico nervo res per experimenta affecta est, & memorabiles maxime casus sunt à [i] *Vesalio* [k], *Cheseldeno* & [l] *Santorino* observati. De retina vero parum per observationes constat. Quare olim fuerunt, & adhuc sunt, qui quoniam choroideam non minus, quam retinam ab optico nervo procedere videbant, in illa potius, quam in hac ponere Amauroseos sedem voluerunt. Suntque hi illi ipsi, qui ut omnem sentiendi facultatem membranis nervorum, ita videndi choroideæ tribuerunt. Quare meum esse videtur, quo id jure dicatur, requirere. Fuit hæc sententia ut olim à [m] *Mariotto* proposita, sic, nostra ætate, præcipue à [n] *Le Cat* multis argumentis firmata. Isque etiam omnem sentiendi potestatem ita medullari nervorum substantiæ detraxit, ut pice

*Pia matris
quo juve.
sentiendi
vis tribuatur.*

- [g] Diff. Anatom. L. I. cap. XIII.
[h] Traité de la cataracte p. 212. sqq.
[i] De Fabr. corp. Human. L. IV. cap. IV.
[k] Anat. p. 137. Ed. an. 1713.
[l] Observ. Anat. p. 64.
[m] Vid. opera *Mariotti* p. 496.
[n] Traité des Sens p. 395.

potissimum matri tribueret. Nolo equidem omnia argumenta hoc loco re-
petere, quæ ad hanc opinionem tuendam proferri solent. Ut tamen præ-
cipua non omittamus, neminem ostendere posse, existimo, quæ in ner-
vis medulla est, eam non ad finem nervorum pertingere, sed non procul
à cerebro quasi desinerè; quin potius papillæ nobis non nisi ex medulla-
ribus fibris, quibus vascula interposita sunt, tanquam penicilli, formati
esse videntur. Neque in experimentis, in vivis animantibus captis, piæ
matri major, quam cerebri medullæ, sentiendi vis inesse apparet. Atque
in capitis læsionibus, quando cerebrum premitur, movendi sentiendique
vis in corpore non magis perditur, si pia mater cum medulla, quam si
hæc sola comprimitur, quod ex evidenti exemplo se compertum habere
Excellentissimus mihiq; nunquam satis devenerandus *Günzius* retulit.
Deinde si pia mater, quatenus elastica est, sentiendi virtutem habet, at-
que cum reliquis partibus communicat, quomodo hanc tum in his, tum
in nervo perire posse credibile est, qui ad has partes pertinet, si inter has
atque cerebrum filo constringitur? Quod neminem in dubium vocaturum
esse existimo. Contra ex hoc ipso experimento quam maxime manifestum
est, sensum æque ac motum debere à liquido, quod per nervos move-
tur, provenire, cujus motus, filo nervo injecto, necessario intercipitur.
Est vero de hoc liquido, ut opinor, ita disputatum, ut actum agere velle
videri deberem, si vere liquidum in cerebro parari, ex eoque per nervos
diffundi, multis probare susciperem.

§. I V.

*Choroidea
oculi tuni-
ca videndi
potestatem
non habet,
sed retina.*

Atque his quidem sentiendi facultatem à pia matre non provenire, effe-
tum est. Ex quo utique colligere possemus, non majori jure choroideæ,
interiori oculi tunicæ videndi potestatem tribui. Sed objici posset, si cor-
pus humanum simpliciter per liquidum nervorum sentiat, ut eidem vi-
dendi facultas insit, nullo modo necesse esse. Quare nunc etiam eorum
sententiam expendamus, qui choroideam potius quam retinam putant ad
lucis radios excipiendos, imaginemque objecti ad cerebrum, tanquam men-
tis domicilium, transmittendam aptam esse [o]. Qui cum inter alia hoc
argumento nitantur, choroideam à pia matre productam esse, quæ sola
sentiendi vim habeat, etsi *Winslovius* aliique id negant, tamen lubenter
concedimus. Neque vero aliam ejus membranæ originem esse, captis sæpe
experimentis didicimus. Nervus enim opticus, ubi cum oculi bulbo cohæ-
ret, aliquantum contractus est, ut dura piæque mater, quæ nervi me-
dullam comprehendit, in scleroticam & choroideam tunicam, non ad rec-
tum angulum explicetur, sed potius ad acutum. Quod nervo pariter atque
oculi bulbo uno ductu dissecto manifestum fit, si dura & pia mater à ner-
vo separata usque ad oculum producitur. Neque objici potest, tantam cho-
cho-

[o] Hoc in primis à *Le Cat* ostensum fuit loc. cit.

choroideæ crassitiem esse, ut, si cum pia matre optici nervi comparetur, ab hac profecta esse, dici non possit. Qui enim in hac exiguus vasorum numerus est, tam magnus contra in choroidea esse conspicitur, ut in hoc solo crassitiei diversitatis causam quærendam esse, manifestum sit. Sed hoc quidem, ut videndi facultas choroideæ insit, haud efficit. Magis quoque ad hanc rem non valet, quod ex majori choroideæ firmitate atque elastica vi, præ illa retinæ, argumentum defumitur. Ut enim ejusmodi naturæ partes reliquis acutius sentiant, nonne à nervis ad eas pertinentibus pendet? Quibus nempe lino constrictis, sive præsectis, vel tendines ipsi non sentiunt, quorum sine dubio major, quam piæ matris, elasticitas est. Quæ si ejusmodi partibus, aut saltem nervis sentiendi facultatem conciliat, cum in dura matre longe major esse inveniatur, nonne naturam credendum est, scleroticam potius à dura matre productam, ita in oculo collocatam fuisse, ut lucis radios exciperet, aut exteriorem saltem choroideæ laminam, quæ longe interiore firmior est, pupillæ adversuram fuisse, per quam lux advenit? Deinde lubenter credo atrum choroideæ pigmentum ab externis objectis venientes lucis radios excipere & absorbere, utque reflecti imagines, eoque visus turbari non possit, impedire. Nam hoc ipso manifestum esse existimo, eosdem radios à choroideæ substantia arceri, utque in retinam solam agant, eamque commoveant, effici. Et sic quidem retinam cum vitro, choroideam cum amalgama, quod vitro in speculo subest, comparari posse, concedo. Urgent porro adversarii & hoc, visum tantummodo fieri, si lux in retinam incidat, qua choroidea subsit, si radiorum concursus in ea papilla fiat, quæ quasi ex medulla nervi procedat, plane nullum fieri. Ex quo experimento etsi hoc sequi videtur, medullam nervorum in universum nullam videndi facultatem habere, tamen, ut in membranam explicata non habeat, certe non efficit; præcipue cum papilla illa confusa quædam medullæ massula esse videatur. Nunquam enim cum *Ravio* crediderim, hominem etiam per lingualem nervum, sive acusticum visurum esse, si in oculi fundo collocarentur [p]. Leve denique argumentum & id non est, quod ex pupillæ motu defumi solet, quæ in plena subitoque admissa luce contrahitur, in tenebris contra diffusa esse conspicitur. Quod cum simpliciter per lucem fieri videatur, atque uvea putetur anterior choroideæ pars esse, hæc proprie lucem sentire creditur atque videndi facultatem habere. Primum vero uveam choroideæ partem esse, tam parum clarum est, ut potius interiores utriusque laminæ, quæ tamen in choroidea proprie lucis radios deberet excipere, distinctæ, atque per ciliarem coronam, alii ligamentum vocant, cohærentes partes sint. Neque exterior choroideæ lamina videtur plane in uveam produci, verum utramque potius in albicante circulo terminari vidi, qui proxime post corneam est, quique aptius videtur.

[p] Hoc præ cæteris clarus apud Parisienses oculus medicus *St. Yves* usus est. *Tra. des malad. des yeux* cap. VIII.

detur ligamentum ciliare nominari posse. Sed uvea vere choroideæ productio sit, tamen huic videndi potestatem inesse nondum probatum est. Hæc enim tam parum debet cum simplici sentiendi facultate confundi, ut potius cum hæc toti corpori per nervos in universum insit, illa ne quidem toti oculo inesse cogitetur; quod etiam de gustu valet, cujus sedes non nisi in dorso linguæ, atque in margine est, sentiendi virtus in tota lingua. Atque singularem animadversionem desiderat hoc, cum in plena luce omnia clare, in tenebris fere nihil videamus, in his tamen pupillam æque multum diffundi, quam in plenissima luce contrahi. Quorum utrumque, præcipue tamen illud, cum sine dubio per fibras carneas fiat, quarum, quæ in circulum ductæ esse dicuntur, aciem nostram effugiunt, an id per lucem modo abundantem, modo deficientem fieri existimandum est? Adeo ne quidem sentiendi lucem potestas uveæ tunicæ inesse videtur. Sed hoc quidem concedam. Videndi contra facultatem habere non potest. Aliter enim cur hæc non, lente crystallina opaca facta, superfit, vix aliqua ratio futura esset. Atque pupillæ motum a ciliaribus nervis proficisci, vel illi ipsi non negant, qui videndi virtutem choroideæ quam maxime tribuunt. Quare uvea lucem sentire, choroidea vero videre non deberet, quoniam a pia matre productæ, sed quia ciliaribus nervis instructæ sunt; quibus proinde, non vero optico nervo videndi facultas tribuenda esset. Neque id prorsus improbable fit hoc, quod, acie corrupta, tantum non semper motus pupillæ perditur, ipsaque perpetuo diffusa manet. Quo tanquam firmissimo argumento nituntur ii, qui choroideam videndi facultatem habere dicunt, qua nempe amissa, & uvea movendi se potestatem perdat. Sed hoc quidem in Amaurosi fieri, quia diffusa immobilisque pupilla est, tum quidem concesserim, ubi pupillam ostensum fuerit, per carneas fibras contrahi, non vero diduci. Ut vero multi inveniantur, qui circulares in uvea fibras esse negent, per quas nempe angustior reddi pupilla queat, neminem contra novi, qui in longum productas fibras, quæ sane quam maxime manifestæ sunt, adesse non dicat. Itaque diffusa pupilla, non protinus paralyticas esse circulares uveæ fibras necesse est, possunt contra in longum ductæ spasmò correptæ esse. Acie vero corrupta, cum homo in perpetuis tenebris sit, quid mirum pupillam diffundi? Videtur enim oculus humanus ita constructus esse, ut cum pupilla nunquam non pateat, eo magis aperiatur, quo minus vivida lux sit, quæ sic plenius admissa tamen oculi interiora aliquantum moveat. Quod si quis fieri posse, non dicat, nisi, qui videt nervus, cum ciliaribus aliquem nexum habeat, ut libenter concedo, ita hos cum optico nervo, tum ubi cum ipso ad oculum proferuntur, tum ubi retina, inter ciliaris coronæ plicas, ad capsam lentis crystallinæ pertinet, cohærere posse, facile animo concipio.

§. V.

Hæc omnia ut videndi potestatem ostendunt, choroideæ oculorum tunice nullo modo inesse, sic etiam Amauroseos sedem in ea poni non posse, efficiunt. Neque exemplum hoc morbo affecti novi, quod a medentium aliquo litteris consignatum sit, in quo post mortem inciso choroideæ aliquod vitium inventum fuerit. Contra cum retina & optici nervi medulla est. Quamvis enim in mortuis corporibus inventæ affectiones plerumque in nervo optico fuerint, ut incertum videri possit, medullam ejus, an potius piam matrem mutaverint; tamen etiam nonnulla Amaurosi laborantium exempla habentur, in quibus, præter thalamorum nervorum opticorum, aut retinæ vitia læsionesque, nihil inventum est. Sed hæc quidem ad causas Amauroseos spectant. Quare de his mihi nunc dicendum esse videtur. Earumque proximam non dubito in liquidi, quod a cerebro per nervos movetur, motu per opticum nervum retinamque cohibito: ponendam esse. Quod si quis ita interpretari velit, ut per hunc motum itum reditumque ejus liquidi intelligendum esse, existimet, non multum repugnabo, etsi illud per nervos ad cerebrum resiliere, utque de optico dicam, imagines eo deferre, vix credo. Amaurosin vero per proximam istam causam effici, per omnes illas res clarum erit, quæ a medentibus dicuntur Amaurosin produxisse, & quas proinde remotiorum causarum nomine venientes proxime recensebo. In quo ut mihi cum iis saltem auctoribus convenit, qui retinæ videndi facultatem tribuunt, ita me illis accedere non posse doleo, qui ut in nervis in universum, si sentiendi vis in aliquo membro perit, sic, si acies corrupta est, semper in optico nervo obstructionem esse existimant. Quod quidem ferri posset, si medendi viam ab hac causa non ducerent, aut potius in ea non ita procederent, ut in medullaribus nervi fibris, vel etiam vasculis materiam quamdam esse videantur ponere, quæ per aperientia auxilia propelli possit. Itaque ut omnes a medentibus observatas causas conferamus, si ab unitate optici nervi retinæque soluta recedimus, omnes non aliter Amaurosin inducere posse existimo, quam quatenus vel alterutram harum partium comprimunt & liquido nervorum viam præcludunt, vel hoc quidem deficere & medullares canaliculos collabi faciunt; quas inter se plurimum distare manifestum est.

De sede Amauroseos in medulla nervi, ejusque causis in universum exponitur.

§. VI.

Quatenus sub his duabus causarum classibus liquido, quod per opticum nervum atque retinam moveri debet, via intercepta est, obstructionem dici posse, in his partibus esse, fateor. Ea vero innumeris modis fit. Et ante omnia requirendum est, cum permulta inferius recensenda exempla doceant, Amaurosin a peregrino humore, ad nervum delato,

In eadem re declaranda pergitur.

Tom. II.

M m

pea-

perſepe oriri, an is nerveum liquidum mutet, atque ſubſiſtere faciat, an viſum alia ratione tollat. Si alia viſcera ſpectamus, in quibus liquidi cujuſdam ſecretio fit, rarum eſt hoc in ſuis canaliculis ſubſiſtere, hoſque veram obſtructionem pati, neque, niſi fere in illis, fieri videtur, in quibus ex ſanguiferis vaſis via in ſecretoria quaſi recta patet, & ſpiſſus liquor eſt, ut lac in mammis, ſaliva in parotide, ſemen in teſtibus. Quare ſive medullarium canaliculorum ſubtilitatem, ſive liquidum, quo ſubtilius aliquid ne quidem cogitari poteſt, longiſſimamque viam conſidero, qua ferri per nervos debet, nullo modo mihi probabile eſſe videtur, poſſe ſimile aliquid in nervis accidere. Debent potius ſpiſſi nimis, impurique ſucci in vaſculis piæ matris ſubſiſtere, ac nervei liquidi ſecretionem in univerſum impedire. Ad hæc tanta eſt ſine dubio ſucci per nervos fluentis ſimplicitas, ut ipſe facile cogi, mutarique ſic poſſe, ut in via ſubſiſtat, non videatur. Quod ſi etiam poſſit, tamen an ullum auxilii genus fit, quod id vitium corrigere viaſque rurfus aperire queat, vehementer dubito. Neque vero ex hoc, quod Amauroſis ſæpe inſanabilis eſt, colligi poſſe exiſtimo, eam ipſam hujus affectionis frequentiſſimam cauſam eſſe. Ea enim medullarium canaliculorum mollities eſt, atque teneritas, tamque lentas nervei liquidi motus, ut niſi comprimens illos cauſa cito tollatur, tantam eorum debilitatem oporteat, eumque collapſum manere, ut diſtendi rurfus, a parce lenteque affluente ſucco, non queant. Igitur ut unam ex præcipuis Amauroſeos cauſis ponam in iis quærendam eſſe, quæ ſive retinam queunt, ſive optici nervi medullam comprimere, ac nervei ſucci liberum motum impedire, non longa probatione opus eſſe videtur, fieri id poſſe tum ab iis rebus, quæ his partibus extus præter naturam accumbunt, tum quæ earumdem ſubſtantix in hærent. Arteriolæ enim, quæ magno numero in involucris pariter ac ſubſtantia nervi optici ſunt, vel nudis oculis patent, & nimis nota illa per axin ejuſdem nervi producta, indeque ramos per retinam effundens arteria, eſt quam ut ejus descriptionem ex [a] *Euſtachio* debeam, atque ex [b] *Morgagnio* repetere. Ad quæ vaſa ſi noxii humores concurrerint, quod in aliis quoque partibus frequentiſſimum eſt, comprimi nervum viamque ſucco ad oculum præcludi neceſſe eſt.

§. VII.

*Amauroſis
a compreſſi-
one medul-
læ nervi o-*

Quæ igitur de noxiis humoribus dicta ſunt, age etiam evidentibus exemplis declaremus. Utque morborum, qui in aliis partibus incidunt, non infrequens cauſa ſcabies eſt, ſi male & reprimentibus curata fuit, ſic etiam

[a] Tabul. Anat. XL. Fig. I. F. II. C. III. D. Ed. Alb. & de Multitud. cap. XXXII.

[b] Epift. Anat. XVII. p. 300. ſqq.

etiam Amauroseos. Scabiei vero & alia cutis vitia, quæ in ejus exulceratione consistunt, ut achores, porrigo, herpes addi possunt; qualia exempla [a] *Ephemerides Nat. Curios.* [b] *Sennertus*, [c] *Georg. Wolf. Wedelius* & [d] *Ch. Jo. Langius* habent. Celeberrimus quoque, quem nunquam non summa nomino reverentia, *Günzius* ante quinque annos factorem vidit, cui ex scabie, per reprimentia curata, visus sic hebes factus fuit, ut lentis quidem crystallinæ nulla mutatio fieret, pupilla vero inciperet motum perdere, atque immobilis fieri. Quodque ex hoc ipso manifestum esse debet, omne ulcus, cui nondum purgato, reprimentibus impositis, cicatrix inducta fuerit, Amaurosin facere posse, id vere fieri, experimentis quoque confirmari potest. Præcipue autem id eorum ulcerum sanatione fit, quorum quædam quasi consuetudo facta est. Quorum à [e] *Foresto* atque [f] *Timao* à *Guldenkleee* memorata exempla spectant. Magna etiam frigoris subito ad calefactum & infudans corpus admissi vis est, quod divertere humores, ut sæpe ad oculi exteriores partes, sic interdum quoque ad retinam nervumque opticum cogit, vel etiam commotos succos, fortiusque in minores fistulas impulsos adactosque subsistere in iisdem facit. Neque absimilis catharri ratio est, quo repente cohibito Amaurosin ortam esse, tum olim [g] *Hildanus* observavit, tum nostra ætate [h] *Fridericus Hoffmannus*. Hæc tamen ad noxiorum humorum exempla non pertinent. Aliter cum arthritide est, quæcumque etiam ejus sedes sit. Is enim, qui hunc morbum humor constituit, quia ligamentosis locis affluet, si mobilis factus recipere se ad aliam partem cogitur, non raro ad nervosas concurrit. Quare non mirum est, Amaurosin ab hac quoque causa provenire, cujus rei nuper in femina quadam observatum exemplum Excellentissimus omnique pietate colendus *Günzius* mecum communicavit. Hæc vero de noxiis humoribus sunt, qui, dum alia via ex corpore exhibant, per malam curationem ad retinam, & opticum nervum concurrere coacti sunt. Interdum quoque per se concurrunt, neque tamen alias partes dimitunt. Idque in iis præcipue fit, quorum humida ex impura venere vitium contraxerunt. Confirmat hoc [i] *Boneti* observatio, cui, si necessarium esset, plures possent ex recentioribus addi. Est vero eorum quoque, qui vel secundum, vel non contra-

ritur, ab
burgibus
ad casaner
vi concur
rentibus,
facta.

[a] Dec. II. An. VIII. Obs. 116. & Cent. VIII. p. 303.

[b] Prax. L. I. Part. III. p. 226.

[c] Diff. de Amaurosi p. 17.

[d] Operum Part. II. p. 316.

[e] Observat. Lib. II. Obs. 35. p. 43.

[f] Cas. Med. L. I. Cap. 28.

[g] Observ. Cent. V. Obs. XX.

[h] Med. rat. system. Tom. IV. P. IV. cap. 4. p. 122.

[i] Sepulchr. Anat. L. I. Sect. XVIII. Obs. XXIII.

naturam, per certa loca procedunt, humorum ratio, si vel casu, vel arte cohibentur, & Amaurosin legimus per sanguinis ex naribus, ex ani venis, ex utero fluxum, subito repressum, ortum. Quod etsi accidere diximus, si in retinae & optici nervi vasculis humores subsistant, tamen inflammationem non supervenire debere, ut vere non venit, tum ex doctrina de obstructione in universon clarum est, tum ex vasculorum subtilitate, in quibus subsistens humor nervi medullam comprimit. Interdum tamen & inflammatio quaedam, saltem ab initio, accedit. Ex utero, cum, praeter sanguinem, in puerperis, & impurus foetidusque humor fluat, ab hoc quoque retento cohibitoque scimus Amaurosin interdum ortam esse. Et haec quidem ad periodicum malum spectare videntur, de quo ab initio (§. I.) dictum est. Humida vero corporis, ut per alias quoque causas ad oculum concurrant, atque in optico nervo subsistant, effici potest. In quarum numero non improbabile est, & vomitum & sternutamenta habenda esse [k], quae opticum nervum subito resolvisse legimus [l]. Nisus etiam, quem in difficiliore potissimum partu feminae edunt, protinus aciem eripuisse fertur. Ante quatuor septimanas Experientissimus *Günzius* quoque de puerpera consultus fuit, quae proxime post partum lumen amiserat. Fortassis tamen haec omnia nervum simpliciter infirmando laxandoque Amaurosin faciunt.

§. VIII.

Amaurosin compressio facit nervi optici, etiam ab externis causis orta. Aequae frequens, fortassis quoque frequentior guttae serena causa illa compressio est, quam corpora externa faciunt, sive cerebri partem aut retinam, sive in optico nervo cum medulla etiam membranas afficiant. Ut à retina incipiamus, etsi eam durior oculi tunica, & ipsa orbita ossea tueri videntur, tamen quia tenerrima ac mollissima est, potest, vel à levisimis causis, comprimi. Inter quas si sanguinem retulero, in choroideae vasculis subsistentem, facile fidem inventurus sum, quia partim id rei natura docet, partim in choroideae inflammatione visus turbatus ac fere nullus est. Neque tamen, quae hujus affectus alia causa allegari possit, video, siquidem choroidea videndi facultatem non habet. Idem ab altera parte vitrea substantia facere potest, si paulo turgidior sit. Sclerotica enim facile non cedit. Et fortassis talem vitrei mutationem [m] *Bonetus* intelligit, quando Amaurosin à vitreo soluto ortam describit. Neque pro-

[k] De vomitu vid. *Hildanus* Cent. V. Obs. XIX. & *Guldenkle* L. I. Ep. 20. p. 488. De sternutamentis autem conferantur *Platerus* Prax. Lib. I. p. 239. *Hildanus* Cent. I. Obs. 24. *Hagedorn* Observat. Cent. I. Hist. LV. & 10. *Cbr. Langius* de Sternutator usu & abusu §. 52.

[l] Vid. *Eph. Nat. Cur.* Dec. II. An. IX. obs. 81.

[m] *Loc. cit.* Lib. I. Sect. XVIII. obs. XVI.

probabiliter aliud vitrei vitium fuit, quod in mortuorum corporibus [u] *Rolfincius* & *Briffens* invenerunt, & pro causa Amauroseos proposuere. Neque tamen visum negavero hebetem reddi per hoc posse, quod minor contractusque factus vitreus humor sit. Propter hoc enim complicatam & rugosam quasi retinam fieri necesse est; quod sane turbare visum debet, utque objectorum imagines minus recte exhibeantur, efficere. Sed hæc quidem ad retinæ compressionem spectant. Eadem debent non quidem ex cerebri, sed ab illius cerebri partis compressione consequi, quam thalamos nervorum opticorum nominant. Et si enim cerebro pressio ut plurimum & acies perditur, tamen & alii simul sensus pereunt. Atque circa thalamos non raro in ventriculis cerebri anterioribus vel lateralibus aqua effusa reperitur, quæ, si [o] *Boneto* credimus, aciem interdum hominibus eripit. Neque sinunt nos, quæ de aliis sensibus per hanc causam vel ablati vel hebetioribus factis idonea exempla habentur, dubitare. Idem oportet, ac forte certius, ex tumoribus, sive cysticis, sive aliis consequi, qui thalamis incumbunt eosque premunt. Talem tumorem [p] *Platerus* in homine invenit, qui quoniam Amaurosi laboraverat, neque alia causa, cui hic morbus tribui poterat, inveniebatur, recte creditus fuit, non nisi propter eum tumorem, in hunc morbum incidisse. Addunt huic sententiæ pondus aliquod ea exempla, quæ de similibus causis habentur, quæ, quod nervos opticos comprimebant, Amaurosin induxerunt. Inter has ex frequentissimis sanguis aut quoque aquosum humidum est, quæ ictu capiti illato, ex disruptis vasibus effundi solent, vel per aliam causam exire. Manifestum est in hoc casu visum sensim minui debere, in illo protinus tolli. Ut alia exempla omittam, habentur quædam in [q] *Ephemerid. Nat. Curios.* & apud [r] *Wepferum*. Memini etiam Excellentissimum atque celeberrimum *Günziun* in chirurgicis prælectionibus exemplum feminæ attulisse, in cuius dextro oculo Amaurosis repente orta sit, postquam in frontis os circa apophysin orbitariam ejus lateris externam, ferrea trabs incidit. Quia circa illum locum, sed intus, prementis cujusdam rei, tanquam ponderis, sensum habuerit, aciesque per vacuantia auxilia pariter, ac discutientia reddita fuerit, illo ponderis sensu simul ablato, sanguinem effusum fuisse judicabat, qui nervum opticum comprimendo, Amaurosin concitaverit. Quod antea de tumoribus dictum est, qui cerebrum & thalamos nervorum opticorum comprimendo, eundem morbum produxerint, id de iis quoque valere debet, qui nervum opticum premunt. Nolo de impura venere dicere, ex qua ossa interdum prope nervum opticum intumescunt.

[u] Vid. §. II.

[o] Loc. cit. Obs. XI. XII.

[p] Obs. L. I. §. 108. vid. quoque *Bonetus* loc. cit. obs. I.

[q] Cent. I. p. 127.

[r] De Apoplexia Hist. IV.

mescunt. Interdum molles tumores circa hæc loca oriuntur. [s] *Bonetus* in cæco aliquo vesicam invenit, limpida materia plenam, quæ opticis nervis, ubi ante infundibulum congregiuntur, incumbat. Videtur hic tumor ex cysticorum numero fuisse. De steatomate memorabilem observationem à sæpius jam laudato Excellentissimo *Ginzio* accepi, cum quo *Bingius*, medicus & chirurgus Hafniensis communicavit. Juvenis fuit, cui adversa valetudine diu utenti oculi subito occæcati sunt, tandemque vita extincta. Ubi corpus post mortem incidebatur, præter steatomata quædam super costas, & intus in pectoris cavitate atque pulmonibus reperta, duo inventa in capite sunt, ovum columbinum magnitudine superantia. Ossa frontis, qua orbitam facit, & cribriformi laminæ utrinque incumbentia, nervum etiam opticum velabant, & comprimebant, a quo proinde Amaurosis videbatur orta esse. Ossa tamen quibus incumbebant, erosa simul, ac fere consumpta inventa sunt. Ad hanc caussarum classem dicuntur & superciliarum vulnera referri debere, per quæ [t] *Valsalva* vidit Amaurosin ortam esse. Existimant enim, nervo ophthalmico irritato, oculi musculos se vehementius contrahere, & nervum opticum premere. Quod cum *Valsalva* ratione annuli fieri putaverit, quem circa opticum nervum muscoli faciunt, quemque vel *Morgagnus* nullum esse ait, parum opinor huic causæ tribuendum esse. Plus ciliarium nervorum cum optico nexui tribuerim, qui ex parte videntur ab ophthalmico nervo proficisci.

§. I X.

Ostenditur, De his igitur causis inter omnes constat. Minus de debilitate ac sicci-
quo modo tate retinæ atque nervi, a quibus Amaurosis æque sæpe oritur. Debilitas
Amaurosis in nervo ipso est, sive medullam velis, sive membranas, siccitas liquidi
ex debili- defectum indicat, tum quod in nervi medulla est, tum etiam quod in
tate ac sic- membranis. Ex uno tamen alterum ut plurimum sequitur, ut totus ner-
itate reti- vus aridus contractusque appareat, qualem *Santorinus* invenit. Vis enim,
na & ner- quæ solidis inest, plurimum ad succos nostros movendos valet, qui &
vi optici o- contra vasa flexilia servant, atque ad motum stimulant. Quare ut his
riatur. deficientibus arida rigidaque solida fiunt, sic vi horum infirmata, & humi-
 da deficiunt. Multo autem verisimilius est, utrumque vitium non in me-
 dulla, verum in membranis optici nervi residere, ex quibus vascula etiam
 ad medullarem substantiam pertinent. Ut primum de nervi debilitate di-
 cam, ea interdum a parentibus, aut saltem connatum vitium est, non,
 ut protinus, ac quis natus est, cæcus sit, sed visum hebetem habeat, qui
 sensim in Amaurosin desinat. Tale exemplum sibi in juvene viginti quinque
 cir-

[s] loc. cit. Obs. II.

[t] Dissert. Anat. II. Conf. *Morgagnii* Epist. XVII. & XVIII. & III. *Platneri* Programma de vulneribus superciliis illatis Lips. 1741.

circiter annorum, ante tres annos occurrisse, quem sicut alterum parentem observo & diligo, Celeberrimus *Günzius* narravit. Ejus pater quadraginta circiter annos natus sensim aciem perdidit. Ipse a pueritia debiliore visu laborans jam duodecimo anno sinistri oculi usum perdidit, dextri minui sensit, sed tardius, ut quando ea, quam dixi ætate, moriebatur, aliquis ipsi lucis sensus superesset. Magnam nervos debilitandi vim habent vehementiores animi affectus, præcipue ira & terror. Qui quod spasmos, ut in omnibus partibus, sic præcipue in nervis concitant, tum humida corporis agitant, tum elementorum in solidis partibus nexum ita mutant, ut ad fluida efficaciter propellenda ineptæ fiant. Horum vero per se paulo difficilior per nervos motus esse debet. Fuerunt igitur tum in [a] *Ephem. Nat. Cur.* tum a [b] *Frid. Hoffmanno* exempla hominum annotata, qui sibi per animi affectus videndi potestatem quasi ipsi eriperunt. Idem [c] *Hoffmannus* homines vidit, qui, quod Venere præter modum utebantur, in Amaurosin inciderunt, quo etiam in [d] *Ephem. Nat. Cur.* notata exempla pertinent. Erunt, qui hanc causam humida potius consumere debere, contendunt, quam solida laxa infirmaque reddere. Neque magnam spirituum vim ad feminis confectionem concurrere, atque cum hoc profundi, improbable est. Quis vero in venereo cæstro totum quasi corpus convelli, eoque infirmari negaverit? Præcipueque memorabile est, præ aliis partibus caput affici, & oculos turgescere, atque torqueri, ut horum adeo nervis in primis fortassis vis inferatur. Huc etiam videtur Cosmetorum usus spectare, a quo Amaurosin novi in illustri persona ortam esse. Neque tamen id omnibus Cosmeticis fieri posse, sciendum est, sed illis præcipue, quæ stuporem nervis inducere possunt, & succos tenuiores cogere. Sunt, qui Amaurosin per Cosmetica dicunt potissimum per hoc induci, quod genis illita par quintum nervorum mutant, a cujus primo ramo muscoli oculum moventes & nervos & movendi potestatem habent, de qua re superiore loco [§. VIII.] dixi. Fortassis & hoc aliquid confert, quod nempe Cosmetica tum insensibilem transpirationem in facie fieri non sinunt, tum quoque unguinosum humorem non exire. Quæ de stupefacientibus dicta sunt. extus impositis, de [e] iisdem intus datis valent, præcipue si, per febris vim, solidorum robur jam fractum est. Probabile autem est, tum quoque obstructionem accedere, quam ex motu humorum vehementiore consequi oportet, si subito cohibetur. Visum etiam magna oculorum intentio hebetat, non quatenus muscoli eorum per eam laxantur, sed nervus ipse. Omnium enim solidorum vis quasi frangitur, & paralytica fiunt, si nimis diu, sine intermissione, exercentur &

[a] Dec. III. An. V. VI. p. 65.

[b] Med. Consultat. Sect. I. Conf. 42.

[c] Ibid. Sect. III. Obs. 104. p. 427. & diss. de noxis ex nimio veneris usu.

[d] Dec. II. Ann. V. App. p. 76.

[e] Conf. *Geisleri* Diss. de Vomitoriis p. 13.

& agunt. Nequē alio modo videtur Amaurosis ex comitiali morbo & Apoplexia oriri. Non raro etiam non in nervo vitium, verum in succis est, quibus deficientibus nervus siccus fit. Idque tanto facilius fieri potest, quanto partim minori vi sanguis per nervi vascula movetur, & quanto hæc ipsa angustiora sunt, magisque resistunt. Quare cur sanguine misso, caput in primis afficiatur, planum est. Excellentissimus *Ginzius* virum quadraginta trium annorum vidit, cui sanguine ex brachii vena misso, etsi non animo linquebatur, neque alii sensus deficiebant, tamen videndi potestas ad quartam horæ partem non erat. Eodem Celeberrimo Auctore Doctissimus mihiq; amicissimus [f] *Geislerus* virginis exemplum allegat, cui febre acutissima decumbenti, dum decima tertia vice sanguis ex pede mittebatur, oculi occæcabantur, & licet vita servata, tamen Amaurosis manebat. Probabile est, aliquid etiam febrem contulisse, qua, ut nervus infirmatus fuit, ita succi consumpti aut spissi facti. Neque alia sanguinis profusionum ratio est, sive ex naturali aliqua via, sive ex vulnere factæ sint, [g] per quas Amaurosin ortam fuisse legimus. Ilque morbus ab aliis quoque tenuiorum corporis humani succorum nimis evacuationibus proficitur. [h] *Henricus ab Heer* & [i] *Stablinus* homines noverunt, quibus, cum corpus haberent variis cruditatibus tenaciorum generibus repletum, sudoriferis datis, atque utilibus succis probabiliter expressis, acies erepta fuit. Crudos enim succos sciendum est, ut per sudoris vias expelli possint, prius solvi debere. Eadem noxam hydrargyrum oculis intulisse novimus, salivæ fluxu concitato, & diu protracto, præcipue, si visus jam antea debilis fuit. Neque vero Amaurosis a liquidorum defectu in universum oritur. Cum non nisi tenuissimi succi per nervi vascula vehi queant, vel hos dissipari oportet, vel spissos reddi. Idque per æstum febrilem fieri posse manifestum est, a quo proinde [k] *Aetius* [l] *Timæus* aliique narant, Amaurosin ortam esse, idque per exempla confirmant. Eadem quoque vigiliarum & lucubrationum ratio, saltem ex parte, est. Has enim & nervos ipsos infirmare oportet. Utroque autem modo, eo magis nocere necesse est, quo plus nervi per diurnos labores passi sunt, tenuisque liquidi perdiderunt. His omnibus causis lucem coruscam & splendentem, præcipue, postquam homo in tenebris diu fuit, subito admissam addendam esse, certissimum est. De hoc tantum disputatur, qualis perhanc causam, in nervo vel retina potius mutatio fiat. Proxime a vero abesse puto, magnam vim lucis succos, qui in retina sunt, dissipare, & mollissimam hanc mem-

[f] Ibid. p. 15.

[g] Vid. *Hildanus* Obs. Chirurg. Cent. VI. Obs. V.[h] Vid. *Henr. ab Heer* Obs. IV. Cas. 11.

[i] Diss. de Affect. ocul. p. 40.

[k] *Tetrabibl.* 11. Serm. I. Cap. 124.

[l] loc. cit. L. I. Cap. 27. p. 60.

membranam aridam & exsuccam reddere, ut Amaurosis oriatur, dum simul & humida consumuntur, & nervi vis frangitur. Quæ tandem de nigro pigmento dicuntur, eo deficiente hominem cæcum fieri, iis quidem fallaciam subesse opinor. Cum enim id ex choroideæ subtilissimis vasculis exsudet, febrilis æstus hæc vascula vix contrahet, atque pigmenti secretionem prohibebit; quin retinæ quoque & nervi optici vasa succosque eadem ratione mutet.

§. X.

Amaurosin igitur tantum non omnes in insanabilium morborum numero habent. Neque vero spes ulla sanationis superest, si in nervo vel retina continui solutio facta est, si cæcitas per æstum febrilem, vel lucis vim inducæta fuit; si a tumoribus est, quos tollere nulla arte possumus, inter quos & vitreus referri debet iusto turgidior factus. Curam etiam Amaurosis non admittit, quæ a parentibus contracta, vel a connato vitio & magna nervorum debilitate siccitateque est, neque repente orta, sed lente inducæta fuit. Prudentis quoque Medici non est sanationem polliceri, cui acies jam inde a quatuor aut quoque sex mensibus erepta est. In quibus contra sanationis aliqua spes sit, ex his ipsis manifestum est. Maximam ii habent, quibus modo causæ insuperabilis non sit, Amaurosis nuperrime orta est, quique corpus simul exsuccum non habent, atque crescendi finem nondum fecerunt. Promittere etiam iis aliquid licet, quibus non omnis videndi facultas ablata est, & qui eam vitiosis succis, propter ulcus male curatum, podagram repressam, sanguinis naturalem fluxum cohibitum, ad oculum conversis, perdidierunt, modo non humida in toto corpore corrupta, aut hoc ipsum mali habitus sit. Quæ tamen a venerea lue est, ut hæc ipsa, sanari potest, nisi in osse tumores nati sint, qui nervum comprimant. Denique & illis spem facere licet, quibus sanguis vel serum, præcipue tamen sanguis, per ictum capiti illatum, effusus nervum comprimit. Tamen & in his omnibus aliquid, quod fallere queat, esse, tenendum est.

Quid in Amaurosi spe. animum metuentiumque sit, declaratur.

§. XI.

Quo longior in causis exponendis fui, eo brevior in iis declarandis ero, quæ ad gravissimi hujus morbi curationem spectant. Neque a me aliquis postulaverit, ut de meo hoc loco aliquid novi asseram. Hoc vero planissimum est, quod superiore loco jam indicavi, medendi vias non nisi a causis guttæ serenæ trahendas esse. Ex quo varias esse debere consequitur. Ut igitur a nervi compressione incipiam, quam ad ejus vasa factus humorum concursus facit, sive boni, sive vitiosi succi sint, sive naturali aliqua via, aut per morbum facta, male occlusa, repressi fuerint, semper eo est annitendum, ut per vias illas, rursus apertas, exitus humo-

Curatio, qualis conveniat, vero ab humoribus compresso, qui in ejus vasis subsistunt.

ribus detur. Idque per ea potius fit: quæ, si ulcus aut simile quid fuit, partibus olim affectis, quam oculis admoventur, inter quæ fofus, frictio cucurbitæ, fcarificatio, epifpattica, & cauteria funt. Ut plurimum tamen fimul quoque in fanguine plenæ venæ fectio, in laxi fungofique habitus corporibus hydragoga purgantia, quibus & mercurius dulcis addi potest, atque urinam cientia conveniunt. Neque alia millepedum vis est, quæ animacula non domestica, fed fylvestria & viva debent in jufculis affumi. Pulveris enim nulla vis est. His extus impofitæ cantharides addi poffunt. Simul tamen medentes femper ad vitii genus, quod in humidis est, refpicere oportet. Nam his omnibus nihil proficerent, fi humida per impuram venerem corrupta effent, quæ non nifi per hydrargyrum corrigi, comper- tum est. Sed de catharro etiam & perfpiratione cohibita dictum fuit. Frustra aliquis his cauffis fudorifera opponeret, nifi prius humorum copiam imminuerit. Quo ubi & vasis fe contrahendi, & succis fe explicandi libertas reddita fuit, cum fructu uti fudorem moventibus potionibus poffumus. Oportet autem fervidam aquam radicibus lignisque aliquantum gummosis ac leniter aromaticis infundit, ut humida dilui ac folvi, vafa vero ad fe paulo valentius contrahendum, & succos propellendos incitari queant. Si catharrhus fuit, & sternutatoria conveniunt, inter quæ fal volatile Ammoniaci ficcum eminet, cui Olei Salviæ Majoranæ aut fimilis, & Balsami Peruviani guttula addi potest. [a] *Frid. Hoffmannus* præ ceteris extractum ligni Guajaci refiniforme commendat. Sternutatoriorum vero, nifi ubi mobilis jam facta materia est, tutus ufus non est. Præter hæc humores ab oculo revocaffe non fufficit. Ut visus perfecte refituatur, vel ut morbi reditus avertatur, sub finem curationis, ea addi oportet, quæ nervo debilitato vim fuam plene reddere poffunt, qualia inferiore loco laudabimus.

§. X I I.

*Amauro-
seus cura-
tio, quam
retine, ce-
rebro &
nervo opti-
co accum-
bentia cor-
pora pro-
duxerunt.*

Minus auxilii fupereffe & Amaurofin nullam medelam admittere, fi vel vitreus turgeat, & retinam premat, vel a tumoribus nervum cerebrumve comprimentibus orta fit, fupra dictum est. (§. X.) Hydrargyrum tamen experiri licet, fi venerea cauffa tumorem fecit. Ab hac enim, præcipue in periofteo, ortos tumores per hydrargyrum interdum folvi legimus. Plurimum fpei est, fi ictus capiti illatus fuit, & fanguis circa nervum effufus. Quibus acies per hanc cauffam erepta est, cum apoplecticis fimillimi fint, fanguinem patet ex late incifa vena, magna copia, effundendum effe. Idque primum femel aut bis, brevi temporis intervallo, in brachio, tum in pede, tandem, fi res postulat, in jugulo fiat. Post hæc ad [b] Vomitoria decurrendum est, quæ [c] *Sydenhamius* quoque contra Apo- ple-

[a] Med. System. Tom. IV. Part. IV. Cap. IV. p. 120.

[b] Conf. *Geisleri* Diff. de Vomitoriis p. 16.

[c] Oper. Tom. I. p. 507. ed. Genev. 1736. 4.

plexiam commendat, quibus solvi mobileque reddi, quod effusum est, potest, & vasa ad sanguinem forbendum incitari. Interdum & hæc repetere oportet, tumque corpus mineralibus aquis, quæ & vias aperiant, & vasa roborent, eluere, inter quas Egranæ, & Carolinæ thermæ præstantissimæ sunt. Neque tamen & Pymontanæ negligi debent. Quæ vomitum movent, ea post primam venæsectionem exhibere utile est, si laxum corpus: ferofisque humoribus plenum est, atque si non tam sanguis, quam ferum circa nervum subsistit. Quare etiam, si ex scabie repressa, vel ulcere quocumque male curato Amaurosis orta est, vomitoria conveniunt, si humida potissimum in toto corpore viscida sunt. In his casibus etiam æque ac sero effuso, ulcera, quæ arte fiunt, Amaurosin lanant. Præstat tamen cutem in nucha lata acu pertundere, quæ plura lina xyliina trahat, quam vel foniculos excitare, vel cutem cantharidibus exasperare. Hæc lina relinqui, & quotidie sic semel vel bis huc illuc duci debent, ut ulcere exasperato, pus cietur. Hoc ulcus diutius servari debet.

§. XIII.

Hactenus Amaurosis fere non nisi evacuantiæ auxilia desiderat. Quæ si quis etiam ad eos casus utiles esse crederet, in quibus nervi debilitas succorumque defectus est, vehementer erraret. Utque primam de nervi debilitate dicam, nihil esse exitimo, quod vitium dissipare possit. Aliter cum animi affectibus comparatum est, qui quod succos totius corporis commovent, nec raro corrumpunt, protinus alvum ducentia, tumque per Epicrasin laxantia desiderant. His tamen & boni succi, facilisque digestionis cibos, potum vinosum, corporis exercitationem frictionemque capitis, addi necesse est. Si Amaurosis post concubitum frequentiore orta fuit, eadem victus ratio necessaria est. Tumque & chocolatæ & spissiorum jusculorum carnis magna utilitas est. Balnea etiam proficiunt tum toti corpori, tum sigillatim capiti instillata. Neque sine fructu calidæ vapor oculo adhibetur, cui leniter aromaticæ herbæ incoctæ sunt, & melissæ vel Reginæ Hungariæ aqua, volæ instillata infricataque, si oculo admoveatur, ubi corpus bonis succis repletum est, hos ad oculum evocat, subireque iterum nervi vascula facit. Cum illa causâ totum simul corpus infirmet, nunquam non inutiles quoque succi adesse solent, ad quos purgandos tum ab initio rhabarbarum aliquoties dari debet, tum quoque in ipsa curatione cæteris interponi. Vix etiam alia cæcitatibus curatio est, quam oculorum nimia intentio fecit. Præstat tamen tum plenam lucem vitare. Lumen, quod quis per narcotica, & femina per cosmetica amisit, nulla arte videtur restitui posse. Experiri tamen in priori casu aquas Selteranas cum lacte licet. Aliorum medicamentorum vix ulla vis est. Neque ab his, verum a victus ratione præsidia petenda sunt, si succi in nervo deficiunt, qui facilius restituntur, si totum simul corpus exhaustum est, quam oculus solus. Nam hoc fere in nervo oculi jam ante

Medendi ratio, quæ Amaurosi nervi debilitate & succorum defectu oritur, adhibenda sit.

labem fuisse, indicat. Si igitur sanguinis magnam profusionem Amaurosis secuta, carniura jura, ab initio tenuia, sensim spiritiosa sic danda sunt, ut saepe quidem, sed parca manu exhibeantur. Inter hæc quies necessaria, & æger in tenebris continendus est, donec repletum corpus paululum dimoveri possit. Idem victus post vigilias nimias, aliorumque succorum profusiones conducit. In his tamen & lactis sive asinini, sive caprilli magna utilitas est, si aqua, præcipue minerali, temperatur. Reliquis causis omnibus frustra medicina opponitur, atque medentium est, in omni Amaurosi, serum auxilium supervacuum esse, cogitare, deque hac re ægros monere.

F I N I S.

QUÆS-

XLIV.

Q U Æ S T I O
M E D I C O - C H I R U R G I C A .

Quam Praside

M. JULIANO BUSSON, M. D.

Palam tuebatur

ALEX. DIONYSIUS DIENERT,

M E L D E N S I S ,

S U B H A C V E R B O R U M S E R I E

A N A B S Q U E M E M B R A N Æ T Y M P A N I A P E R T U R A

T O P I C A I N J I C I I N C O N C H A M P O S S I N T ?

Parisiis 4 Aprilis anno 1748.

N n 3

